

Erdélyi Híradó

Szombaton, Május' 4-sőjén ($\frac{5}{4}$) 1830

Portugallia—Nagybritannia—Frantziaország—Austria—Muszkaország—Törökország
Erdély—Nzti. Társ. 18-dik szám.

Portugallia

Lissabon, mártz. 24.— Az elébbi Fő-Lovászmester, Rocha Pinto Úr, azon inségoél-fogva, a melyre ő' a' Don Miguel hazajövele által jutott, igen nagy szegénységben és sok adósságtól megterhelve, megholt. — A' Dona Maria Igazgatóságának megérkezése' híre Terceirára mártz. 10-dikén, tegnap kezdett itt lábra-kelni. St. Miguelről (açorei sziget ez is) érkezett levelek azon tünődésről beszélnek, hogy ott, lázadás akarna kiütni a' legitimitás' hasznára. Prego, ezen sziget' Gouverneurje, már nem egyszer tudósította a' D. Mig. országlószékét, hogy lehetetlen magokat megöltalmazni, ha neki segedelmet nem küldenek, mivel' a' lakosok és a' várvéd igen rossz hajlandóságuk. Elbotsáttatását kéri. Az országlószék, rá-vette magát utóljára, az észak-amerikai szabad Statusok' követeléseinek engedni, és szabadon botsátotta vissza az Açoreknél tartóztatott két amerikai hajót.

Nagybritannia

A' Grant Úr' mozdítása (motioja) által, az Alsóházba kéredzett 'Sidó-Bill, ezen nemzet' emancipációja-végett, hogy ők is olyan polgári jussal bírjanak mint akarmelyik keresztény Anglus; kikötvén a' kikötendőket, megnyerte 18 szózat-többség által kérését, és fel is olvastatott már elősször.

A' függetlenné lett Görögország' sorását, fébr. 4-dikén, 1830, Londonban aláíratott, végképpen meghatározó Protokoll.

Jelen voltak Frantziaország', Nagybritannia' és Muszkaország' Meghatalmasítottai.

A' tanátskozás' kezdetén, kinyilatkoztatták a' nagybritanniai Felső' és Ö-legkeresztényebb Feg' Meghatalmasítottai a' tsászári Fg' Meghatalmasítottjának kívánságjokat annak megtudására, mitsoda személyből tekinti Ö-ts. Fge. az Adrianápoljban a' muszka és az ottomani Birodalmak között aláírt békekötés' 10-dik Tzikkeljét, mely Görögország' dolgát illeti. — Az Ö-ts. Feg' Meghatalmasítottja ezt vallja: "hogy a' szóban forgó Kötés' 10-dik tzikkelje a' Tsászár' Szövetségeseinek a' jussát meg nem erőteleníti, a' Londonban összebeszélés-végett egybe-gyült Ministerek tanátskozásait meg nem gátolja, és azon rendelkezéseknek, mellyeket a' 3 Udvar közeggyetértéssel, leghasznosabbaknak és a' környületekhez legalkalmatosabbaknak fognak tartani, teljességgel semmi akadályt uttjába nem tézen.

Ezen kinyilatkoztatás' következéséül, közli Ö-nagybritanniai Feg' Ministere a' Conferentiával az A alatt elő-adott híva-

talí írások' tsómoját, mely által a' nagy-britanniai és frantziaországi Követek Konst.poljban, B alatt, az ottomani Portának egy kinyilatkoztatását adják által, melyben e' van: "Hogy a' Porta, minekutánna a' londoni Végzéshez hozzá állott, most, a' Hatalmak' Képviselőinek, kik a' mondott Kötést alá-írták, ellenében, még azt is megígéri 's magát lekötelezi, hogy minden véghatározást, mellyeket a' londoni Conferentia, annak végre-hajtására nézve megállapít, egészen alá fogja írni. — Ezen eredeti darab' elolvasása után, egy akarattal megesmérték, hogy a' Szövetség' kötelessége legyen, mindeennek előtte egyenesen meghatározni, földön-vízen, a' fegyverszünetet, a' Törökök és Görögök között. — Ennél-fogva, meghatározottatott hogy a' 3 Udvar' Meghatalmasítottai Konst.poljban, az ő' Görögországban lakó Biztosainak, 's az Archipelaguson járó Admiráljainak nyomon parantsolatot küldjenek, hogy a' versengő Felekeztéktől tökéletes megszűnését az ellenségeskedésnek kívánják és vigyék-végbe. — E' végre értvén egyet, állapították-meg a' C D és E alatti útmutatásokat az említett Meghatalmasítottakhoz és Biztosokhoz (Residensekhez), valamint a' 3 Admirálhoz is; minthogy a' békesség ismét helyre-állása Muszkaország és a' Porta között a' muszka Admirálnak megengedi, Collégái' munkásságaiban ismét résztvenni. Illyen készültek után, a' Conferentia' Tagjai, így dolgozták-ki Görögország' állandóságát:

1. Tzik. Görögország független Status fog lenni, és minden politikai, kereskedési és kormányozási jussal bír, mellyek egy tökéletes függetlenséghez vannak kaptsolva.

2. Tz. Tekintvén ezen új Státusnak engedett hasznokat, és hogy a' Porta' kívánságát szorossabb határ' kiszabása eránt,

mint-sem elébb a' mártz. 22-dikei Protokoll (1829) tartotta, kielégíteni, a' kijeledendő határszéle Görögországnak, az Asproptomamos foljó' torkától ezen a' vízen, az Angelo-Castro tó' közepéig, ezen a' tón végig valamint a' brachori és Stavrovitza tavakon is az Artolina hegyig, onnan, és az Oeta-hegy' hátán a' Zeituni öbölhöz, mellyet a' Sperchios' torkánál talál. — Minden bírtok, a' mely ezen lineán dél-felől fekszik, Görögországhoz tartozzon, északról pedig ezután is Törökország' bírtoka maradjon. — Görögországhoz tartoznak még az egész Negropont sziget az ördögszigetekkel együtt, Skiro-sziget, 's a' mit hajdan Cycladeseknek neveztek, a' 36 és 39-dik északi szélesség között, és a' 26-dik Hosszaság-grádus alatt, a' Greenwich-i délmérőhöz számlálva.

5. Tz. A' görögországi országlás, lessz monarchiai és örökös, az első szülött következése szerint, egy Hgnek kell azt által-adni, ki nem azon Státusban országló familiákból választatik, kik a' júl. 6-dikai Kötést, 1827-ben alá-írták, 's a' titulusa, lessz Souveraine-Htzge Görögországnak. Ezen Fejedelem' választatása utóbbi Közlések és Kötések által fog eldőlni.

4. Tz. Mihelyt e' jelenvaló protokoll Tóldalékjai az azokat illető Felekkel közöltetnek, már az által, magában (defacto), helyre-állottnak tartathatik a' béke az ottomani Birodalom és Görögország között, és a' két Státus alattvalóit egymás között, a' kereskedés és hajószkodás-jusra-nézve, úgy kell tartani; miut más, az ottomani Birodalommal és Görögországgal békességben álló Státusok' alattvalóit.

5. Tz. Tökéletes és teljes amnestia (bótsánat) bótsáttasson egyenesen ki az ottomani Porta és a' görög országlószerők' részéről. — A' Porta' bótsánatigérete azt fogja kihirdetni, hogy az ő' bírtokainak

egész kiterjedésében, azért, ha talán valaki a' görög felkelésben részt vett volna, se jószágától meg ne fosztasson, se más valami módon háborgattasson.— A' görög országlószék, ugyanazon gyökéértelmet hirdesse—ki minden Muselman' vagy Keresztény' javára, kik az ő' dolgok ellen dolgoztak volna; és az is vele értetődjön 's hirdettessen—ki egyszermind, hogy a' Muselmanok, kik a' Görögországnak kimutatott birtokban és szigetekben lakni akarnak, ottan, változhatatlanul, familiáikkal együtt, tökéletes hátorságban élhessenek.

6. Tz. Az ottomani Porta, az ő' Görög alattvalói között, azoknak, kik a' török földet talán kívánnák elhagyni, egy esztendei időt engedjen, vagyonjuk' eladogathatására, és szabadon mehessenek ki birtokából. — A' görög országlószék ugyanazon szabadságot engedí Görögország' lakosai között azoknak, kik a' török birtokba kíváncsoznak menni.

7. Tz. Az egész görög hadi erő, földön—vízen, ki fog menni azon birtokokból, Várakból és szigetekből, mellyeket azok, a' Görögországnak kimutatott határlineán kívülről, elfoglalva tartanak, és minél-elébb lehet, az új határszél megévonúlnak vissza. Ugyanezt mondja mindenben a' török hadi erőre—nézve is, az ő' részekről.

8. Tz. Mindegyik a' 3 Udvar között, megtartja magának azt a' szabadságot, mellyet neki a' júl. 6-dikai Kötés' 6-dik tziikkeje, 1827, megerősített, hogy az fent leírt egység' egészét 's annak Toldalékjait kezessége alá vegye (garanterozza) a' kezesség' eredetírásait, az előfordúlható esetben, külön kell feltenni. Ezen külömbféle Acták' ereje és fogantjai, a' fent mondott tziikkely szerént, utóbbi feltételei lesznek a' magasságos Hatalmaknak. — A' három eggyező Hatalom

közül egyiknek a' hadi-népe—sem lehet—be az új görög Státus birtokába, a' másik Udvar' helybe—hagyása nélkül.

9. Tz. A' visszálkodás' elkerülésére, mely bizonyosan előfordúlna e' mostani környületek között a' görög határozás—Bíztoóság' érintéséből, a' görög határ—linea' húzásánál, azon helyen, abban eggyeztek—meg, hogy ez a' munka nagy—britanniai, frantziaországi és muszka Biztosokra bízódjon, és hogy mindegyik Udvar egy Bíztoost rendeljen. Ezek határozák—meg, a' G alatt meg írt útmutatás szerént az említett határszél' lineáját, a' legéppenségesebb lehetséges módon, a' 2-dik Tziikkely' feladására igyelve; azt határ—tövekek által jegyezzék—ki, és affelől két aláírt mappát készítvén, eggyik az ottomani országlószéknek, a' párja a' görög országlószéknek fog által adattatni. Hat hónap alatt, el kell nekik készítniök ezt a' munkát. Ha a' Biztosok külömböz vélekedésben lesznek; a' többség szözzattja (és így, a' kettejéé) álljon—meg.

10. Tz. A' 3 Udvar' Meghatalmasítottai, ezen Protokoll' rendszabásait minél—elébb adják—be az ottomani és a' görög országlószékeknek, a' H és I alatt megírt útmutatás mellett.

Fenn—tartja magának a' 3 Udvar — e' jelenvaló feltételeket egy formális Kötésé formálni, mely Londonban alá—íratatván, úgy tekintődik, mint a' júl. 6-dikai Kötés' végre—hajtása, és megkínálatnak velle más európai Udvarak, meghíván őket a' hozzá állásra, ha ezt helyyesnek találják.

Frantziaország

Tsak, Departement—Prefektusokat Vármegye Főispánnya—forma embereket, 19-et számlálánk, kiket a' Királynak' apr. 2-dikai Ordonnance—ja kimozdított a' helylyekből.—Lyonban, azt mondja egy Toulonból jött levél, fa—sátorokat készítenek

a' hadiszállítvány' számára, és a' gerendákat megszámozzák, hogy hirtelen leheszen széjjel szedni 's össze-állítani. Másfelől azt állítják, hogy ezek a' faházak, katonafogház - formára, 5 hüvejk vastagságu pallatokból készülnek, mellyen a' pus-kagójóbis át nem hat.

A' Gazette de France, ápr. 9-dikéről, jelenti, hogy Leopold Printz Párisba megérkezett. Tsak két Titoknokkal, egy Anglussal és egy Göröggel utazott ő. Ezt, igen tanult embernek mondják, a' ki Európában tanult, és hazája haszonérdek-lését és szükségeit tökéletesen esmérí. — Két vagy 5 hétig szándékozik a' Printz Párisban maradni, 's azután egyenesen vissza, nem pedig Németországba megyen mint a' Sun mondotta. Júl. elejére akarják a' hajó-osztájt elkészíteni, mellyen a' Printz Görögországba megyen. Párisban, a' Hotel des Princes-be szállott Leopold Printz; a' hol különös történetből Ey-nard Úr is vólt szállva. A' Journal du Commerce, egy Adjutantst és 4 Inast mond a' Printz' kíséróinek lenni; az említett 2 Titoknokról nem is emlékezik.

A' Le Temps, párisi liberalis Journal, egy egykori Tengeri-Tiszt az itt következő levelet hozza-fel, Toulonból, ápr. 1-ső napjáról: "Én az algieri Expeditio eránt vakbuzgó nem vagyok, mivel' annak az okait nem eléggé tudom; és nem is gyaníthatom politikai következéseit; hanem, hiszem annak tsalhatatlan jó-kimene-telét. Esmérem az embereket, kikkel a' mi' katonáinknak dolgok lessz; sátor alatt laktam azokkal, 's láttam hogy viaskodnak. Nem kell felállók úgy gondolkodni mint az egyiptomi Mamelukokról; — mint a' Caucásusról származott valami válogatott népségről; az ő' erejek 's talentojok inkább szit az Arabokéihoz. Én, fogadom, hogy a' mi' gyalogságunk hirtelen készen lessz azokkal. Ő-velek min-

den dolog tsak abból áll, hogy egy 4 szegletüt kell formálni, nem pedig hogy menyinyin vannak 's hogy visít a' lovassága, mely első nap' megpróbálja a' kiszállásnak ellent-állani, megijjeszteni, és tsak bizonyos távolságra tüzet-adni. Két vagy 5 próba után, vissza húzzák ők magokat az ő' kiellenségeikbe, vagy ha ismét mutatják magokat, tsak messzelátón lehet őket felvenni. A' regimentek' számát és számját, melyek a' szállítványban részt fognak venni, tudjuk; elég lenne az, nem tsak Algieri, hanem az egész északáfrikat meghódoltatni. A' készülétek és ostromló készülékek, szörnyűségek: az eszkökök jól; az emberek' számához vannak szabva; 5 vagy 6 millió kilogramma pórt, 80-100 ezer gojóbist, 500 Congreve'gyújtó rakétákat, szurokba mártott subartz kévéket (fascine), 'sat. Négy bombihányó-hajó van 1500 gojóbissal megrakva egyegy. Nagy dúlast lehet ozzel elkövetni, 's ebben a' tolvajfészekben egy követsem hagyni a' másikon. Az egész nehétség tehát, tsupán - tsak a' kiszállásnál fordul-elő; de ezen idő-tájban, rendszerént kedvezők a' szelek; és, bár oly' elkerülhetetlenül lassan menjen is oly' sok emberek' és készülékek' kiszállítása; még is fel lehet azt átaljában venni, hogy a' kiellenség' barbarussainak lehetetlen lenne minket a' kiszállásban megátolni; ha egyszer, tsak egyetlen - egy regiment van is felállítva, a' többi osztán magában folj. Egynehány, az újj ágyú-ág-systema szerént rendbeszedett és lovas tabori ágyú, tiszteletben és illendő távolságban fogják tartani a' Mórokat, kik vakmerően közelítene-nek. A' tengeri készülétek, olyanok, hogy, még ekkorig soha rettentőbb fegyveres hatalom, az egyiptomit-se vévén-ki, a' mi' kikötőinkből nem vitorlázott-ki. Soha-se vólt a' mi' tengeri erőnk olyan szép és oly' jó fenyíték alatt. Abból kell ítélni,

a hihető-é vagy csak lehetséges a be-
sülés. Már ma, nem lehetne gyalázat
élkül vissza lépni. Szinte 5 esztendeje,
ogy nekünk a' berekesztés emberekbe'
s sok pénzbe kerül. Végének kell en-
ek lenni. A' Dey és az Anglusok, ki-
evetnének minket, ha még elébb egy-
yezést javallanánk. Az én' értelmem sze-
ént, nem érdemli Algier azt a' tiszte-
etet, hogy miatta földalatti foljosót nyi-
anak ki. A' mi' katonaságaink, mihelyt
vár elébe jutottak, egy éjjel felállít-
atnak egynehány ágyúpadot, homok-
sákokkal fedeztetve, hajnalban tüzelhet-
nek, és csaknem nyomon rést löhetnek.
A' benn-született Mórok, rendszerént a'
lépkatonaság által lenyomattatva, alkal-
nasint legelőször támodnának azokra,
kik az ostromot ki akarják állani. Azon-
kívül, ezek a' muselmani népségek, csak
akkor védelmezik magokat erőssen, ha
örül-fogva látják magokat, s elzárják
ölkök a' hátrálást. Csak saját kiszabadú-
ásokért viaskodnak ők; és ha a' várost
csak egyfelől támodják - meg, könnyen
negeshetik, hogy csak addig állanak el-
ent, míg hátrálásokat, a' nekik nyitva
nagyott úton, bizonyossá teszik.

Nem foghatom-meg hogy igyekez-
nek bizonyos politikai vélekedések a' ve-
zedelmeket és nehésségeket ebben a' pró-
batételben annyira nagyítani. Algiernek
a' birtoka, egészséges, és, nem rendkívül
forró: mert a' déli szél, melytől legin-
tább lehetne tartani, akkor jut oda, mi-
nekutánna az Atlásnak örök hóval fedett
gerintzében meghűlt. Azonkívül, ha 'ki'
a' tengerpartól nem igen távozni mesz-
ez; a' levegő mindennap' megfrissül a'
enger' gyenge szelétől. Endemica (ha-
zai, nemzetségi) nyavaják, nintsenek ott;
és a' pestist, nem is esmérnék ott, ha É-
gyiptomból nem vinnék azt oda. Jó vigyá-
zat mellett, nem kell félni semmitől; ke-

vés napok alatt készen lehet ezen tengeri
tolvajokkal lenni. De, mi fog azután tör-
ténni, ha Algier megbódolattják? Ez a'
nagy kérdés az, mellyet én nem merek
megfejtteni.

A' Gazette' Napi-hazugságai között
van ez is: "Egynehány Journál jelentet-
te, hogy Chartres Htzg. Toulonba men-
ne, hogy onnan Algierba mennjen; s
hozzá teszik még ezt is: "ha a' Hussein-
Dey' fővárosát elveszik; úgy, Királysá-
got csinálnának, mely Tripoli-, Tunis-és
Algierből állana, — az Orleans Htzg' if-
jabb fija' kedvéért.

Az algier ellen készülő frantzia ha-
diszállítvány most a' beszélgetés' themá-
ja, mindenütt. Megtréfalta már egyszer
Anglia Frantziaországot, midőn ez, elég
nagy költséggel és ember kárral, ditsős-
ség nélkül, Móreába ment, s ez alatt
Codrington által kötést eszközöltetett-ki
az egyiptomi Basával, Móreának önkén-
tes által-adására. Eppen így akarja most
Anglia Frantziaországot, a' frantzia Jour-
nások' szava szerént, nevettségessé tenni,
ha a' mostani Ministerek is ára ügyelné-
nek, kik így beszélnek: "Ugyan mi hasz-
na is van a' Kötéseknek Barbarusokkal,
kik az alkudozások és Kötések után, min-
dég hitesszegettek voltak? Midőn Du Ques-
ne Algier előtt állott, a' Dey, Mezzo Mor-
to, a' frantzia Konzult (Bacher) egy ágyú-
ba tömte és a' frantzia hajóseregére lö-
vette azt. Midőn Exmouth Lord, 1816-
ban, a' Deyvel béke-alkudozásban fogla-
latoskodott; a' Dey' parantsolattjára, Bo-
na-ban, a' korall' halászatra kiment fran-
tzia kereskedő-hajók' egynehány száz né-
pét, kik az angl. zászló öltalma alatt volt-
tak, gyilkos módon megölték. De, nem
szükség' a' régi példákhoz nyúlunk; a'
múlt esztendőben, ez a' mostani Dey, a'
maga' ablakából adott jelt, hogy a' Labre-
tonniere' békével hazafelé vitorlázó parle-

mentező-hajójára a' kikötő' minden ágyúpadjairól tüzet adjanak, 's oda igazítsák. Hány hadiszállítvány nem ment már Észak-afrika ellen — 's mit használt? Frantziaország, Sz. Lajos és XIV Lajos alatt. Spanyolország a' katolikus Ferdinand alatt, V-dik Károly, V-dik Filep, az V-dik Pius' nevében Don Juan d' Austria, Anglia Cromwell, II Károly és III György alatt, Északám. Decatur Commodor alatt — mennyi emlékezetek, mellyeket a' még mind-tsak változhatatlan állásu pirata-státus kigúnyol. Az Exmouth Lord' békekötésében, le vólt kötve a' keresztény rabszolga-kereskedés; mi lett a' következése? — az, hogy a' tengeri tolvajok, azt gondolván hogy nem lehet tsalni — hollott, igen könnyen lehet, ha az elfogott hajó' népét ott rakják-ki, a' hol Konzul nints — megöldösték ezeket 's a' tengerbe hányták. De a' hajó-fogdosásról, abban a' békekötésben még, semmi említés nints; a' mit még e' mai pillantatig is, mind-tsak a' gyalázatos adók által kerülnek-el sok európai keresztény Státusok. Mit tesz' 'hát már most a' X-dik Károly' megígért „tündöklő elégtétele, mely a' Kereszténység' javát illetné“? — Haussez Tengeriminister, vigyázott, ne-hogy elárúija a' hadi planumot. Annak sints pedig még ideje, hogy valaki az Algier' sorsát meghódoltatása után, előre tudhatná. A' frantzia Journálok tsuda híreket vagy planumokat koholnak, de, még sem lehetetlenek. A' Máltai Rend, úgymond, fel fog éledni a' maga' régi ditsőségében, 's Algier lenne annak öröksége, hogy a' kereszténységet ismét óltalmazza a' muselmani barbarusság ellen. Mások, mást beszélnek, hogy Chartres Hg. 's így az Orleans-línea fogna az újj meghódoltatásban országotlani, mely úgy lenne frantzia Pendant (accessorium) valamint a' Leopold Printz angl. souverainitassa. A' harmadik, hoz-

zá teszi még az algieri Fejedelemséghez Tunist és Tripolit is, és hogy a' tengeri tolvajság mereül és örökre eltöröltetne, a' közép-tenger egy békés kereskedő-tó lenne, melynek áfrikai partjai lennének Frantziaország' állásai, valamint Angliáé Málta és a' Joniai szigetek. Így menne tökéletességre az V-dik Károly' gondolatja, 's az ő' derék fíjjáé, a' Lepantonál győzdelmeskedő — Északáfríkanak, az ő' régi, örökben nyert jussait, a' civilizatiót, vissza-adni."

Austria

Egy, Triestbe érkezett Hajós azt a' hírt hozta, hogy mártz. 50-dikán a' Máltában fekvő muszka hajósereg, és az Anglusénak is egy része, amaz, a' keleti tengerre, az utólsó, Angliába, elvitorláztak.

Béts., ápr. 16. — Ó ts. k. Fge. fges. Végzése által mártz. 29-dikéről, a' királyi Erdélyi Udvari Cancellariánál megírult két Udvari Titoknoki Hivatalra, méltóztatott ugyanazon udvari Hivatalnál valóságos udvari-concipistákat Káros Antalt és Sz. Györgyi Imrét, kegyelmesen kinevezni.

Muszkaország

Alig van már a' civilisationnak és hatalomnak egy ága, melyben a' muszka országlovszék, a' Senatus, erős lépéseket nem tett vólna. Méltóztatott ÓFge. a' Birodalom' belsőjében felállított Kadette-ok' seregét megerősíteni. Az itt következő városokban állanak-fel az efféle seregek. Nowgorod, Tula, Tamboff, Polotzk, Pultava és Elisabethgrad, mind-egyikben külön 400 kadette, kik az azon nevü és a' környékbeli Gouvernementek' nemes gyermekeiből fognak állani, a' mellyek azon intézetekre teendő költséget elő-segítik. Ezek a' Gouvernementek: Moskau, Kasan, Nisney-Nowgorod, Kostroma, Wologda és Ehsztland, mellyek amaz Intézetek' költségét nem se-

lik, a' moskai és a' tengeri Kadettek' regébe adhatták saját fiaikat.

Törökország

Serbia újj rendbeszedésének végeze-
 — Milos, igyekezett egynehány-izben
 állani; de a' Gyűlés ezer örömkialtása
 tal megilletődvén, nem lehetett. A' ször-
 rú nép' hangos meglegedés-kiáltásai kö-
 ott, vissza kísérték a' palotájába. — A'
 'tisztviselők, a' Papok és minden jelenva-
 Népkövet, mindjárt egybe-gyűltek ére,
 Fő-törvényszéknél, a' hol egy az e-
 szből ára választott Biztosság, 5 eredet-
 ást tett-fel, mellyeket a' Gyűlésben el-
 vasván, egyesült akarattal bevettek,
 , ahhoz készített pergamen-türetre le-
 ták, és minden jelenvalók, sorba', alá-
 ták 's petsétjekkel megerősítették, úgy-
 hogy mindenik eredetírás alatt mintegy
 000 névnek kell lennie. Az első Eredet-
 ás Milos Obrenowits Hertzegnek szöll,
 mely által neki "Haza' Anyja" nevet ad
 Nemzet, és ötet 's törvényes örökös-
 nit, nyilván, mint országgló serbiai Her-
 zeget, megerősítik, és, valamint neki,
 gy Következőinek a' megtörhetetlen hív-
 ég' és engedelmesség' esküjét, az egész
 lemmet' részéről, megújítják. — A' má-
 odik Adresse-ben (udvarló-írásban), meg-
 öszöni a' Nemzet a' Nagyrúnak, igen a-
 izatos escedésseknek megújításával, hogy
 Obrenowits Milos Urat, mint Serviának
 örvényes országgló Fejedelmét, 's ezen
 néltóságot a' Milos' familiájában örökös-
 nek, a' nemzetnek soha meg nem válto-
 andó meghatározása szerint, megesmér-
 i és kegyelmesen megerősíteni méltóz-
 asson. — A' harmadik eredetírás, ismét
 udvarló-köszönet ama' nagy-lelkű, Ser-
 viát védelmező Monárchához. — Ezen mun-
 a' elkészítése, tartott másnapig. Febr. 9-
 ikén megkérte a' Gyűlés a' Htzget a' tem-
 lomba-menetelre, a' hol neki mind-a'
 aktát által-adták innepi pompával. Most

már megújította a' Gyűlés neki esküvé-
 sét a' nemzet' nevében; mellyet a' Htzeg.
 a' nemzetnek viszonozott. Téged - Istent
 énekelt - el a' Papság. A' Sabatzi Püspök,
 Gerasimos, Beszédet tartott; de a' mely,
 minthogy ő Görög 's a' ráz-nyelvben
 botorkádzik, elmaradhatott volna*); el-
 lenben, a' Sabatzi Érseknek egy szívre-
 ható Beszéde örömkönnyeket tekert-ki a'
 Gyűlés' nagy része szemeiből. — Így lett
 vége ennek a' pompának, azon kívül, hogy
 a' Hg. minden jelenvalóknak nagy ven-
 dégséget adott. — Elbútszás előtt, több
 tanúságok között, így szólla' Hg. a' Gyű-
 léshez — mely neki egyszersmind, a' nem-
 zethezvaló izenete: "Anbár Ti, tsaknem
 mind, kétségtelen bizonyágát mutattá-
 tok nem egyszer hazaszereteteteknek: még
 is megérdemli a' virtusnak azon példája,
 mellyet nekünk mindenikönknek Milyty
 Jovanowits nem-régiben adott, hogy ki-
 hirdettessék. (Itt, elő-mutattja ő Jovano-

* A' görög Püspökök, kiket a' Serbusoknak,
 valamint a' török Tisztviselőket és hadisere-
 geket, Konst.poljából küldenek, tsak ezért is
 gyűlöletesek már ő-előttek. A' szent Sawa és
 Dusan István, megerősítette volt nekik a' Konst-
 poljtól nem függő Egyházat. Az Arsenius Patri-
 riarkha' kivándorlásával, 1690-ben, ismét elve-
 szett a' Serbusok' függetlensége. Azólta küld-
 nek' hát már Konst.poljából görög Püspököket a'
 Serbusoknak, kik ahhoz szoktak, hogy Hivatal-
 jokat praebendának, canonica jövedelemnek né-
 zik, plebaniajok' gyermekeinek lelki boldogsá-
 gára — kiknek a' nyelveket restellik megtanul-
 ni, — igen lajhán igylenek. Azelőtt, mindég tsak
 a' Törökökhöz szíttottak ezek a' görög Püspö-
 kök, nyalkán lovagoltak, kardos és fejedelmi-
 páltzával felruházkodva, szanaszét, 's úgy éltek,
 valamint még ma is, gond nélkül az ő' nagy
 Dimnitzá-jokból (kémény-adó) mint a' hal a' víz-
 ben. Ezek által, a' Serbusok' régi nemzeti gyű-
 lölségjek a' Görögök eránt, még-inkább neve-
 kedett. Mostanában, bizonyos állandó fizetésre
 akarták a' Dimnitzát változtatni; de még most,
 nem lehetett. Egyéberánt, a' Papság világi tör-
 vényszék alatt áll, és a' Popák, 's Barátok meg-
 páltzásra is büntettetnek.

witsot, egy 50 esztendő-s-forma Vrbovatz-i köz-parasztot, a Semendriai Districtus-ból). Ennek az embernek egyetlenség fia van, ki még más két Ifjúval az ő korhel tizboráival, ezelőtt 5 esztendővel egy idegent meggyilkolt, és a Morawaba vetelte. A megölt Idegennél talált pénzből, jutott a Mility fijának 18 piaster és egy pár pisztol. A pénzt és fegyvereket a földbe ásta ő, hogy az apja ne tudakozódjon tőlle. Egy az ő bűnös társai közül, nem sokára megholt azután, valami nyavajában; a másik pedig, a Morawába fúladt. A gonosz tett titokban maradt; nem tudta azt egyéb a Mility fijánál, a gyilkosok között egyik. Elmúlván egy-néhány esztendő, a megöltet senki-se kereste, nem is találták-fel; a ketteje bűnös meg volt már halva, és lehetetlen volt gyanakodni; akkor a Mility fija elő-vette az eltemetett pénzt és fegyvereket — s az apja, szorította őtet; melyre ez, megvallotta a titkot Ámbán; mint látok, semmi gyanú nem volt reá, még is hitte az ő apja a vallomást, és tudta mit fog a fijjal elkövetni. — Megkötözi a gyilkost, s által-adta a törvényszéknek reszkelő szókkal: “Ez, az én’ fiam! az én’ egyetlenség gyermekem! Mi, mind hűséget esküdtünk a mi’ Hgünknek, és hogy köztünk senkit-se szenvedünk-meg, gonosztévőt! Az én’ fiam, gyilkos — ítéljétek-meg őtet, valamiat a törvény kívánja.” — Ennek a virtuos Atyának vissza ajándékoztam én az ő’ eltevejedett fiját! “A Mility fija, Simeon, alig van még 22 esztendő s”).

* Ez a történet emlékeztet, úgymond a berlini Zeitung’ jegyzése, egy hasonló esetre, az 1816-dik esztendőről. Akkor akartak a nemzeti Cancellaria Elölülői Belgrádban, Moler Péter és Niksits Metropólita, Milos ellen fellázadni; s e végett, egyet-értettek a belgrádi Basával. Azt adták elejébe a Basának és a Wezírnek — nem volna igen nehéz a népet lefegyverkez-

Erdély

Néhai Fő-tiszteletű Tudós Kobori Marussi Mihály Úr, az Erdélyi Ev. Ref. Sz. Eklésiák’ nagy-éremű Gen. Notárisa, a Gerendi Ref. Sz. Eklésia’ szinte 21 esztendeig volt kedves Papja, a Filosofia Doctora, hazánk’ első-rangu tudósa, megszűnt élni e’ foljő esztendő’ apr. 3-ik napján, életének 58-ik esztendejében. Kimivelt lelkű; Vallása mellett buzgó; az igasság mellett tántoríthatatlan; az ártatlanúl üldözött Papok’ óltalmazásában fáradhatatlan; hivatalának folytatásában az utolsó lehelletig pontos; a Chatédrában a’ gyönyörködtetésig ékesen szálló vala. — Ezek azok a’ nem mástól költsönözött vonások és tiszta virtusok kitsinyben, mellyek ezen hosszabb életet érdemlett érdemes férfinak rövid, de betes életét characterizálák.

MAGYAR-NYELVNYOMOZÓ

Helytelenül tettek a Magyarok — nem igen régen — a’ Seculumot, Század’ névvel ki: mert az, nem tehet egyebet 1 esztendőnél, azaz, a’ századikat, ott neki a’ jó analogia: Tized (decima, dézma), Harmintzad’ (trigesima pars), azaz, tizedik, 30-adik. Harmad’, negyed’, század’ ’sat. rész, mind-tsak az egésznek annyi’ részét teszi. Ha tehát a’ századot így vesszük is mint az egésznek századrészét, tsak akkor volna helyes, ha az egész meg volna állapítva: úgy-de a’ keresztény-időszak, ebben az órában, 1830-lévén, ennek, a’ Seculum nem század’ része ’sat — Miért nem követhetők mi néha az idegen nyelv’ constructióját, mikor megszorulunk? — valamint már ezekben követtük. Miért jó Jahrhundert, és Esztendőszáz vagy Évszáz nem jó? — hagyjuk az Akadémiára, — mely talán már mozgásban fog indulni.

tetni. Az össze gyűlt Tanátsban megragadják a’ Knesek a’ Cancellariust, megkötözik azt, halálra ítélik, mellyet a’ Basának, magának kelle végre-hajtani. Niksitet pedig Sabatzban gyilkolták-meg.